

УДК 330.131.7:658.15:005.21

Вінницька О. А.

кандидат економічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Управління фінансовими ризиками підприємства традиційно зосереджувалося на внутрішніх показниках ефективності, коливаннях ринку, вартості капіталу та інших класичних факторах. Проте у XXI столітті система корпоративної фінансово-економічної безпеки зазнає суттєвої трансформації під впливом глобальних викликів, зокрема кліматичних змін, соціальної нерівності, технологічних інновацій та реформування міжнародної фінансової архітектури. У цьому контексті Цілі сталого розвитку (ЦСР) стають не лише орієнтиром державної політики, а й ключовим чинником, що впливає на доступ бізнесу до капіталу, умови інвестування та вимоги регуляторів.

У сучасних умовах управління фінансовими ризиками підприємства дедалі більше залежить від глобальних тенденцій сталого розвитку та змін у інституційних механізмах регулювання. Досягнення Цілей сталого розвитку до 2030 року формує нову парадигму корпоративної фінансово-економічної безпеки, у межах якої підприємства повинні оцінювати ризики не лише в традиційному вимірі, але й через призму відповідності стандартам ESG (екологічні, соціальні та управлінські фактори).

В Україні також спостерігається поступове зростання інтересу до «зелених» інвестицій та впровадження ESG-принципів у фінансову діяльність підприємств. Зокрема, у 2020 році Україна вперше випустила суверенні «зелені» облігації на суму 600 мільйонів доларів США. Це відкриває нові можливості для залучення інвестицій у сталий розвиток, що відповідають сучасним вимогам ринку [3].

Зростаючі вимоги інвесторів, банків та міжнародних організацій до екологічної та соціальної відповідальності змушують українські компанії активно інтегрувати ESG-критерії у свої фінансові стратегії. В Україні близько 15% найбільших компаній вже інтегрували ESG-критерії у свою діяльність, а до 2025 року більше 80% інституційних інвесторів планують включити ESG-фактори у свої інвестиційні стратегії. Це підвищує важливість дотримання стандартів сталого розвитку для забезпечення доступу до капіталу та збереження конкурентоспроможності підприємств [4].

Важливим елементом зовнішнього середовища є інституційні фінансові рамки, в межах яких формується політика держави та міжнародних організацій щодо фінансування розвитку. Одним із ключових інструментів такого регулювання є Інтегрована національна система фінансування (ІНСФ), запропонована ООН у 2019 році. На рівні України також розробляються відповідні національні стратегії, наприклад, Національний план «зеленої» економіки, який стимулює підприємства дотримуватись екологічних стандартів та покращувати управління ризиками.

Проте, зокрема, зростаючі вимоги щодо екологічної відповідальності бізнесу, вводяться нові регуляторні та фінансові ризики, пов'язані з переорієнтацією міжнародних фінансових потоків та зміною умов інвестування. Запровадження ІНСФ може призвести до таких специфічних ризиків, як:

- регуляторний ризик, пов'язаний зі змінами фінансових правил і стандартів звітності для сталого розвитку;
- ризик зміни доступу до капіталу, оскільки державні та міжнародні фінансові потоки переорієнтовуються відповідно до пріоритетів стійкості.

Сучасний аналіз фінансових ризиків також повинен враховувати технологічну волатильність. Технологічні зміни, зокрема використання штучного інтелекту, блокчейну та

цифрових фінансових інструментів, створюють нові ризики – від кібератак до зміни правил функціонування фінансових ринків. За даними, у 2023 році понад 60% підприємств у США заявили про значні збитки від кібератак, що підкреслює важливість врахування технологічної волатильності при управлінні фінансовими ризиками [1].

В Україні кіберзагрози є важливим аспектом для компаній, особливо в умовах війни. За даними Міністерства цифрової трансформації України, понад 70% українських підприємств визнали кібербезпеку як один з основних ризиків для бізнесу, що відзначає важливість адаптації до нових технологічних викликів [2].

Сучасні моделі прогнозування волатильності мають інтегрувати макроекономічні, технологічні та інституційні змінні, щоб точніше оцінити взаємозалежність між корпоративною стійкістю та динамікою зовнішнього середовища. Підприємства, що ефективно адаптуються до нових реалій та інтегрують ESG-критерії у свою стратегію, здобувають конкурентні переваги на ринку. Наприклад, деякі українські компанії вже успішно інтегрували екологічні принципи у свої стратегії, що дозволило їм залучити інвесторів та зберегти лояльність клієнтів завдяки визнанню екологічних переваг своїх продуктів і технологій.

Управління фінансовими ризиками в Україні, як і в інших країнах, потребує врахування глобальних тенденцій сталого розвитку, технологічних змін та змін у регуляторних і фінансових умовах. Підприємства, що своєчасно інтегрують ці фактори у свій ризик-менеджмент, отримують не лише конкурентні переваги, але й забезпечують свою довгострокову фінансову стійкість. У цьому контексті ефективне управління фінансовими ризиками повинно включати:

- моніторинг відповідності ESG;
- аналіз національних і міжнародних програм фінансування;
- оцінку регуляторних та макроекономічних змін;
- адаптацію корпоративних стратегій до стійкісних пріоритетів.

Таким чином, підприємства, які своєчасно адаптуються до нових фінансових і екологічних вимог, забезпечать своє стале та успішне існування в умовах глобальних змін. Адаптація до сучасних тенденцій сталого розвитку не лише знижує ризики, але й відкриває нові можливості для бізнесу. Вона дозволяє компаніям покращити свою репутацію на ринку, залучити інвестиції, що відповідають принципам ESG, а також підвищити свою конкурентоспроможність через інновації та технологічні досягнення, орієнтуючись на екологічні та соціальні стандарти. Крім того, дотримання стандартів сталого розвитку сприяє ефективнішому управлінню ресурсами, зменшенню витрат на енергію та сировину, що, в свою чергу, збільшує фінансову стабільність підприємства.

Зрештою, підприємства, які враховують сучасні екологічні та соціальні вимоги, здатні не тільки знижувати власні фінансові ризики, а й створювати нові можливості для зростання через підвищену привабливість для інвесторів, клієнтів і партнерів. Такі підприємства не лише відповідають вимогам часу, але й активно формують майбутнє, стаючи частиною глобальної тенденції до сталого розвитку, яка, у свою чергу, забезпечує їхню фінансову стійкість та успішне існування у довгостроковій перспективі.

Література:

1. Ворончак І. О., Коцко Т. А., Свінцов О. М. Вітчизняний вимір ESG-трансформації корпоративного управління: проблеми і перспективи. Підприємництво та інновації. 2025 № 34. С. 112–118. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.17>
2. Іванова Н., Попело О. Оцінка корпоративного управління в контексті реалізації стратегії сталого розвитку. Науковий вісник Полісся. 2023. № 1(26). С. 183–201. URL: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-1\(26\)-183-201](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-1(26)-183-201)
3. Про схвалення Рекомендацій щодо реалізації або фінансуванню проєктів екологічного спрямування шляхом емісії зелених облігацій, Рішення НКЦПФР від 07.07.2021 № 493. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=12423398>
4. Політика щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf